

Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 09.04.1998, sp. zn. 1 To 11/98, ECLI:CZ:VSOL:1998:1.TO.11.1998.1

Číslo: 38/1999

Právní věta:

I. Trestní stíhání pro skutek vykazující v jednočinném souběhu zákonné znaky jednak trestného činu uvedeného v § 163a odst. 1 tr. ř., jednak trestného činu tam neuvedeného, je podmíněno souhlasem poškozeného, který je podle tohoto ustanovení k tomu oprávněn v tom smyslu, že bez jeho souhlasu lze vést trestní stíhání jen ohledně trestného činu neuvedeného v § 163a odst. 1 tr. ř. V takovém případě však nelze trestní stíhání pro trestný čin, ohledně něhož nebyl souhlas udělen, zastavit z důvodu uvedeného v § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř., nýbrž při právním posouzení skutku se nepřihlíží k jeho právní kvalifikaci jako trestného činu uvedeného v § 163a odst. 1 tr. ř.

II. Jestliže trestnými činy spáchanými v jednočinném souběhu bylo poškozeno několik osob, přičemž v souladu se svým oprávněním podle § 163a odst. 1 tr. ř. některá z nich neudělí souhlas s trestním stíháním pro ten trestný čin, kterým došlo jen k jejímu poškození, pak pro tento trestný čin nelze konat trestní stíhání. Trestní stíhání pro trestné činy spáchané jedním skutkem lze v takovém případě vést jen pro ten trestný čin, ohledně něhož byl dán souhlas té osoby, která byla právě tímto trestným činem sama poškozena. Ustanovení poslední věty § 163a odst. 1 tr. ř. se v případě jednočinného souběhu vztahuje k jednotlivým právním kvalifikacím skutku.

Soud: Vrchní soud v Olomouci

Datum rozhodnutí: 09.04.1998

Spisová značka: 1 To 11/98

Číslo rozhodnutí: 38

Číslo sešitu: 6

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Souhlas poškozeného s trestním stíháním

Předpisy: 141/1961 Sb. § 163a odst. 1

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Vrchní soud v Olomouci k odvolání obžalovaného částečně zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 1997 sp. zn. 32 T 4/97 ve výroku o vině a rozhodl tak, že obžalovaného uznal vinným pokusem trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák. a trestným činem porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák. a za ně a sbíhající se trestný čin vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák., ohledně něhož zůstal napadený rozsudek nezměněn, mu podle §

219 odst. 1 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 a § 40 odst. 1 tr. zák., uložil úhrnný trest odnětí svobody v trvání devíti roků a obžalovaného pro výkon tohoto trestu zařadil do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. obžalovanému uložil trest propadnutí věcí a povinnost zaplatit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně škodu ve výši 132 245,70 Kč. Všeobecnou zdravotní pojišťovnu a poškozeného O. G. odkázal se zbytkem nároku na náhradu na řízení ve věcech občanskoprávních. V části týkající se trestného činu znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. vrátil Vrchní soud v Olomouci věc Krajskému soudu v Ostravě k novému projednání a rozhodnutí.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 9. 12. 1997 sp. zn. 32 T 4/97 byl obžalovaný I. G. uznán vinným mimo jiné jednáním spočívajícím v tom, že dne 27. 1. 1996 v podnapilém stavu neoprávněně vnikl na balkón chaty majitelky J. G. a poté, co si vstup do této chaty vynutil výhrůžkami zabitím a neoprávněně v ní přes výzvy k odchodu setrval, postupně v chatě napadl svého syna O. G., kterého v úmyslu usmrtit opakovaně udeřil silou velké intenzity dřevěnou tyčí do hlavy a dalších částí těla. Dále jej bodl kapesním nožem do levé nohy, čímž mu způsobil zranění, která jen shodou okolností nezávislých na pachateli nepřivedla smrt O. G., který byl do 14. 2. 1996 hospitalizován a pak se ještě dlouhodobě léčil v domácím ošetřování. Dále obžalovaný I. G. holí opakovaně udeřil A. G., protože bránila svého syna O. G., a i přes značné rozrušení korigoval svůj útok, aniž měl v úmyslu jí způsobit závažná poranění, třebaže mu v tom nic nebránilo, přičemž A. G. utrpěla zranění, která si vyžádala léčení v délce nejméně 10 dnů; stejným způsobem a za stejné situace však již bezdůvodně napadl J. G., které opakovaně zasadil rány holí, přičemž J. G. tímto útokem neutrpěla žádná zranění.

Popsané jednání bylo soudem prvního stupně právně kvalifikováno jednak jako pokus trestného činu vraždy podle § 8 odst. 1 a § 219 odst. 1 tr. zák., a dále jako trestný čin ublížení na zdraví podle § 221 odst. 1 tr. zák., jednak jako pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 a § 221 odst. 1 tr. zák. a trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák.

Za tyto tyto trestné činy a trestné činy vydírání podle § 235 odst. 1 tr. zák. a znásilnění podle § 241 odst. 1 tr. zák. byl obžalovanému uložen podle § 219 odst. 1 tr. zák., za použití § 35 odst. 1 tr. zák., úhrnný trest odnětí svobody v trvání jedenácti roků, pro jehož výkon byl podle § 39a odst. 2 písm. d) tr. zák. zařazen do věznice se zvýšenou ostrahou. Podle § 55 odst. 1 písm. a) tr. zák. byl obžalovanému uložen trest propadnutí věcí. Podle § 228 odst. 1 tr. ř. byl obžalovaný zavázán zaplatit poškozené Všeobecné zdravotní pojišťovně ČR v O. škodu ve výši 132 245,70 Kč, přičemž podle § 229 odst. 2 tr. ř. byla tato poškozená organizace se zbytkem nároku na náhradu škody odkázána na řízení ve věcech občanskoprávních. Podle § 229 odst. 3 tr. ř. byl se svým nárokem na náhradu škody odkázán poškozený O. G. na řízení ve věcech občanskoprávních.

Ve lhůtě upravené ustanovením § 248 odst. 1 tr. ř. napadl rozsudek soudu prvního stupně odvoláním zpracovaným svým obhájcem obžalovaný I. G. Odvolání podal do výroku o vině i trestu. Obžalovaný vytkl napadenému rozsudku zejména nesprávné hodnocení důkazů, nevypořádání se se všemi skutečnostmi významnými pro rozhodnutí, nesprávnou kvalifikaci skutků a v důsledku toho i nesprávnou výši trestu.

Z podnětu podaného odvolání přezkoumal Vrchní soud v Olomouci zákonnost a odůvodněnost všech výroků rozsudku, proti nimž odvolatel mohl podat odvolání, jakož i správnost postupu řízení, které vydání rozsudku předcházelo, a dospěl mimo jiné k následujícím závěrům:

V případě skutkových závěrů ohledně výše popsaného skutku je z odůvodnění napadeného rozsudku zřejmé, že nalézací soud neodmítl pro nevěrohodnost údaje na místě přítomných svědků a že své poznatky staví na zjištěných plynoucích z těchto výpovědí i z ostatních provedených důkazů (protokol

o ohledání, znalecké posudky). Ve svých skutkových závěrech nalézací soud dospěl k závěru, že agresivita obžalovaného v průběhu konfliktu gradovala a nabyla podoby jednání bezprostředně ohrožujícího život poškozeného O. G. Tyto poznatky nelze odmítnout, neboť nalézací soud poukazuje na výpovědi svědků, kteří prokazují nejprve napadání ze strany neozbrojeného obžalovaného, které poté přerostlo v napadení posléze přítomných osob dřevěnou tyčí, jež byla zajištěna. Intenzita napadení poškozeného O. G. vyplývá z následků, které byly zhodnoceny ve znaleckém posudku MUDr. A. L. Stanovisko odvolatele o nesprávnosti rozfázování děje soudem prvního stupně nelze přijmout, neboť tento soud ve skutkových zjištěních naopak poukazuje na kontinuální napadání na místě přítomných osob a důvodně se snaží o správné vystižení zavinění obžalovaného ve vztahu k jednotlivým poškozeným, což na jedné straně vede k závěrům pro obžalovaného příznivějším oproti podané obžalobě (jednání vůči poškozeným A. G. a J. G.), na straně druhé k závěrům, proti kterým obžalovaný svým opravným prostředkem brojí (danost úmyslu obžalovaného ve vztahu ke kvalifikaci podle § 219 odst. 1 tr. zák. v případě poškozeného O. G.).

Závěry soudu prvního stupně o změně zaměřenosti jednání obžalovaného jsou konzistentní s poznatky znalce psychologa o osobnostní struktuře a projevech obžalovaného. Dospívá-li znalec na základě testových vyšetření obžalovaného k poznatkům o afektivitě obžalovaného nápadně výbušnými projevy s velmi nedokonale kontrolovanými agresivními tendencemi, potom jeho závěr ohledně psychologického posouzení hodnoceného děje v podobě jednání obžalovaného motivovaného zlostným afektem, jehož síla v průběhu situace narůstala, má v rovině závěrů právních vyslovených nalézacím soudem podobu vývodů obsažených v napadeném rozsudku. Pokud soud prvního stupně uzavřel své poznatky o projevech obžalovaného na místě činu do závěru o přítomnosti úmyslu obžalovaného k přivození usmrcení poškozeného až v průběhu konfliktu, coby jeho zlostné reakce na počínání poškozených, bránících se vstupu obžalovaného do objektu, potom jsou jeho závěry odpovídající, neboť z ničeho neplyne, že by takový úmysl obžalovaný pojal v době dřívější.

Úvahy opravného prostředku o útoku poškozeného na obžalovaného holí jsou ryze spekulativní a nejsou podloženy důkazními prostředky. Otázce vzájemného ohrožení se napadený rozsudek věnuje dostatečně, důkazním řízením je nezvratně prokázáno, že první osobou, která se dopustila trestného činu a vůči níž byli na místě přítomní poškození oprávněni se bránit, byl obžalovaný. Cílenost úderů vedených dřevěnou tyčí na hlavu poškozeného je dokladována nejen svědeckou výpovědí, nýbrž je plně dovoditelná i ze závěrů znaleckého posudku MUDr. A. L. Interpretace závěrů přednesených znalcem u hlavního líčení v opravném prostředku obžalovaného o jediném zasažení hlavy poškozeného úderem ze strany obžalovaného není správná. Nedůvodné jsou i námitky obžalovaného o formách násilného jednání ze strany poškozených. Při volbě adekvátních prostředků k odvrácení hrozícího nebo trvajících útoku je třeba zohlednit fyzické disproporce mezi útočníkem a poškozenými, vědomost poškozených o agresivních projevech podnapilého obžalovaného z doby nedlouho předcházející a v neposlední řadě také místní i časové okolnosti napadení. V části skutkových zjištění týkajících se napadení poškozeného O. G. je napadený rozsudek přesvědčivý, zákonu odpovídající jsou i závěry právní ze skutkového stavu vyvozené. Zcela důvodně bylo jednání obžalovaného posouzeno i jako trestný čin porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák., neboť naplnění zákonných znaků tohoto trestného činu v jednání obžalovaného z provedených důkazů vyplývá. V souladu s námitkou obžalovaného v opravném prostředku toliko odvolací soud upravil dílčím způsobem skutkové zjištění soudu prvního stupně, když z důkazů, o které svá skutková zjištění soud prvního stupně opřel, neplyne, že by obžalovaný před vniknutím do chaty vyhrožoval zde přítomným osobám usmrcením. Protože svědkyně J. G. a A. G. nekonkretizují verbální projevy obžalovaného, je namístě vycházet ze svědecké výpovědi svědka K. K., který hovoří o výhrůžkách obžalovaného o násilí na zařízení chaty. Tato skutečnost však nemění nic na správnosti závěrů soudu prvního stupně o naplnění zákonného znaku "užil při tomto činu pohružky bezprostředního násilí". Rovněž z provedených důkazů neplyne, že by obžalovaný posléze v chatě neoprávněně setrval, neboť z výpovědi svědkyně A. G. je zřejmé, že oprávněná J. G. souhlasila s tím, aby obžalovaný v chatě

přespál. Na základě těchto zjištění odvolací soud upravil právní větu ustanovení § 238 odst. 1, 2 tr. zák.

Pochybení procesního charakteru, které vedlo i se zjištěními učiněnými v rámci přípravy veřejného zasedání ke zrušení napadeného rozsudku stran popsání skutku, spočívá v opomenutí zjištění stanoviska poškozeného, který disponuje oprávněním upraveným v ustanovení § 163a tr. ř., a to v okamžiku, kdy se soud prvního stupně rozhodl odchýlit od právní kvalifikace užití v předchozích stádiích trestního řízení a posléze i v podané obžalobě v části útoku na poškozené A. G. a J. G., a rozhodl se čin posoudit jako trestný čin vyjmenovaný v ustanovení § 163a tr. ř. Odvolací soud v rámci přípravy veřejného zasedání výslechem poškozených zjistil, že poškozená J. G. neudělila souhlas ke stíhání obžalovaného pro čin kvalifikovaný jako pokus trestného činu ublížení na zdraví podle § 8 odst. 1 a § 221 odst. 1 tr. zák.

Protože s ohledem na zákaz reformace in peius nepřichází v úvahu posouzení činu obžalovaného v této části jako činu přísnějšího, který by pod režim ustanovení § 163a tr. ř. nespadal, je tímto projevem vůle odůvodněno zrušení napadeného rozsudku ve výroku o vině tímto skutkem z důvodu § 258 odst. 1 písm. a) tr. ř. Protože zastavení trestního stíhání obžalovaného pro právní kvalifikaci nepřichází v úvahu (trestní stíhání se zastavuje pro skutek) a protože o tomtéž skutku nelze rozhodnout dvojím odlišným způsobem, odvolací soud dospěl k závěru, že odpovídajícím řešením je vypuštění této části skutku z výroku o vině. Poškozená A. G. souhlas k trestnímu stíhání obžalovaného pro část skutku kvalifikovanou jako trestný čin podle § 221 odst. 1 tr. zák. udělila a k zastavení trestního stíhání (v posuzovaném případě vypuštění právní kvalifikace) z důvodu ustanovení § 11 odst. 1 písm. h) tr. ř. tak není příčin. Zrušením uvedené části rozsudku však došlo k nutnosti aplikovat na posuzovaný případ amnestii prezidenta republiky ze dne 3. 2. 1998. Kvalifikace užitá soudem prvního stupně splňuje podmínky čl. I. písm. a) a obžalovaný z účasti na amnestii není vyloučen z důvodů čl. IV. Proto na základě ustanovení § 11 odst. 1 písm. a) tr. ř. vypustil odvolací soud z výroku o vině i část jednání obžalovaného zaměřeného vůči této poškozené. Protože skutková zjištění ve svém celku umožňovala odvolacímu soudu rozhodnout podle § 259 odst. 3 tr. ř., omezil se na zrušení rozsudku v této části výroku o vině a ve výroci, jež mají ve zrušené části svůj podklad. Nově proto odvolací soud vyslovil vinu obžalovaného trestnými činy vraždy podle § 219 odst. 1 tr. zák. ve stadiu pokusu podle § 8 odst. 1 tr. zák. a porušování domovní svobody podle § 238 odst. 1, 2 tr. zák.

Dále se pak odvolací soud zabýval otázkou viny obžalovaného další trestnou činností a právními následky jeho trestní odpovědnosti.